stępstwa na zasadzie dziedziczności.

niemieckiego; ze skromnych warunków życia, dostawszy się na tron Wszech Rosyi, przyjęła rozwięzłe obyczaje dworu bez żadnego pohamowania, popełniła wiele zbrodni, a największą z nich było przymierze jej z Fryderykiem II, i Maryą Teresą w planowanym i ukartowanym rozbiorze Polski, który okrył wieczna hańba niedołężnego, oddanego carycy, króla Stanisława Poniatowskiego i pograżył kraj w długotrwałą niewolę. Demoniczną tę rolę odegrały dwie władczynie (chociaż zupełnie od siebie odmienne) w dziejach nieszczęśliwej Polski z końcem XVIII-stego stulecia.

Wiek cały i pół dobiega, Polska nareszcie zmartwych powstaje. Co kobiety zdziałały w tej epokowej chwili? Wykazały one w całej pełni dodatnie strony swego charakteru, poświęcenia, patryotyzmu, a co więcej sprawności w podjęciu stanowisk zajmowanych przez mężczyzn. Nic nie było w stanie powstrzymać kobiet w ich dziele miłosierdzia, podejmowały one trudy pielęgnairek i karmicielek ze stoicyzmem godnym uznania i podziwu. Pośród świszczących kul niosły pomoc rannym, otuchę wątpiącym, stały niewzruszenie obok walczących za ideę wolności i prawa narodów. Nasze Polki przy obronie Lwowa, z pomocą młodzieży i niedorostków, walczyły taką jaką miały bronią, i strzegły murów wielkiego grodu z nieustraszonem męstwem i wytrwałością — aby tylko piękna stolica Galicyi nie popadła w ręce wroga.

Historya przekaże przyszłemu pokoleniu imiona tych bohaterek znanych i nieznanych. Nieustraszone podczas gradu kul, niezachwiane wśród grasujących epidemii, szły mężnie w imię Boga i Ojczyzny nieść pomoc i ratunek ginącym braciom swoim. Dziś orzeł biały rozpostarł swe skrzydła po nad wolną i powstającą Polską, od dajmy hold walczącym bojowniczkom i męczenniczkom za sprawę wolności, a korną cześć z głebi serc naszych tym, które poświeciły swe życie w spełnieniu najchwalebniejszego czynu. One podniosły godność kobiety, wykazując jej mestwo i odporność w chwilach stanowczych. One utorowały drogę na dostojny sejm rzeczpospolitej polskiej następczyniom swoim, aby roztropnym głosem -lołożyły cegiełkę do budowy :-.mństwa polskiego. 10 sierpnia w me. Kobieto polgodzinie 9tej; będą codnej amesy (omnibusy) przy yrosła i tu

czynisz?. Czem się wykażesz ryca Katarzyna II, pochodzenia złowrogich wieści o ginących z sza maszyna wojenna, konieczgłodu matkach i dziatwie, o stra sznych chorobach spowodowanych wyczeńczeniem, o gruźlicy, której niszczące zarodki zagrażają przyszłemu pokoleniu? Zapytajmy siebie w skrytości serc naszych, czy wszystko było zrobione co było możliwem, czy z obfitości zarobków naszych i położenia daliśmy co należało. Nie oglądajmy się na możnych i zasobnych, gdy ogólna ofiarność na nowo obfitym popłynie strumieniem, zmiekna twarde serca a samolubstwo ustąpi i rozbudzi czyn wielkodusznego patryotyzmu. Korzystajmy też w pełni z praw nam nadanych czy to przy urnie wyborczej, czy w pracy pobeišć sie niepodobna.

litycznej. Dajmy świadectwo o rozumnem pojmowaniu naszej roli, popierając usiłowania ludzi uczciwych, sprawę wychowania młodzieży, a co ważniejsze i najtrudniejsze, umiejmy pogodzić obowiązki rodzinne z pracą społeczną, tak, aby rola nasza była spełniona roztropnie i uczciwie, wykazując równocześnie pożyteczną służbę dla Ojczyzny i społeczeństwa.

Kobieta w Służbie Wojskowej.

Polska myśli wiele o swej przyszłej potędze militarnej. lowodem tego poniższy artykuł, zamieszczony w "Kuryerze Lwowskim", omawiający sprawę zaciągu kobiet do armii polskiei

Zbliża się nieubłagana koniecznością godzina, gdzie Polska musi wytężyć wszystkie siły, rzucić na szalę dziejową dużo krwi i cały swój majątek, jeżeli . wolna i niepodlechce żyć. gła. że Polski nie wydyplomatyzuje się, ale musimy ją sobie ciężkim trudem i ofiarą wyrąbać - to pewnik. Coraz to dowodniej przekonywujemy się, że w walce o nasze prawo do życia na bezinteresowną pomoc liczyć nie możemy. Wielkie zaś pytanie, czy będziemy mogli zgodzić się na cenę, jaką nam za udzielenie pomocy podyktu-

W tej walce o życie i przyszłość narodu nie powinno zabraknać i z pewnością nie zabraknie polskiej kobiety. Chodzi jedynie o to, abyśmy dzielniejsi obywatele Polski, którzy armię formować mamy, zdali sobie jasno sprawę, jak należy w obecnych warunkach najcelowiej użyć sił kobiecych by wzmódz do najwyższego stopnia nasze pogotowie wojenne w chwili, gdy przyjdzie do ostatecznego porachunku z całym światem wrogim, nas otaczajacym

zamieszkała, coś uczyniła i co W poprzednim artykule przy- wielu punktach.- Wojna światowa np. okazała, że niepodo jąłem, iż w razie powołania t. Miarkę hańby dopełniła ca- w obec stroskanej Ojczyzny, zw. "pospolitego ruszenia", na- bna obejść się bez pracy kobiet szczególnie w służbie sanitarnej wojskowej, a ponadto na do utrzymania w karbach wrogów wewnętrznych, wspiecałym szeregu zakładów wojskowych, poświęconych spra ranych skwapliwie przez neuwie uzbrojenia i umundurowa tralnych rozmaitych odcieni, nia żołnierzy, jakoto: fabryki wyznania i narodowości i wroamunicyi, szwalnie gów zewnetrznych, wyniesie na pralnie, zakłady krawieckie, lo początek około dwa miliony 0kale sprzedaży mundurów itp. sob, w czem znaczny procent Również w zupełności odpowiepowinno być kobiet. Dziś chciał działy zadaniu siły kobiece zabym abyśmy się wszyscy grunjete w kuchniach przy wszeltownie zastanowili w jakich orkich zakladach i oddziałach ganach sily zbrojnej byłoby wojskowych, kantynach, restanajcelowiej użyć sił kobiecych uracyach kolejowych dla 201tak, aby życie narodu w całości nierzy, stacyach zbornych, herani teraz ani na przyszłość nie baciarniach i t. d. Wreszcie rzeprzyniosło szkody, ale owszem sze inteligentnych kobiet zdouległo korzystnemu rozwojowi były sobie szerokie pole pracy i wzbogaceniu. Wojna światowa kancelaryach wojskowych, udowodniła bowiem, iż przy jako pisarki na maszynach, utworzeniu siły militarnej pańrzedniczki, buchalterki i t. d. stwa bez pomocy kobiet - 0-A chodzi tu o bardzo znaczne cyfry sił ludzkich. Ażeby laik Widzieliśmy wszyscy, że do nabrał słabego pojęcia, jak wyroku 1915 udlział kobiet w argląda w rzeczywistości kunmii austryackiej był słaby. Z wybuchem wojny panie rzuciły się masowo do sportu filantropijnego, aby wkrótce ochłonąć w zapale. Te przygodne siły kobiece wkrótce ustąpiły miejsca płatnym zawodowym pielęgniar kom seryo pracującym w służ-

bie sanitarnej. Austrya gospo-

darowała swym regularnym żoł

nierzem w sposób niesłychanie

1915 roku była właściwie ze

swą armią stałą gotowa. Kadry

były tylko kalekami i inwalida-

mi skapo wypełnione. Rozpoczę-

to na gwalt pobory za pobora-

mi, coraz to mniej zwracając u-

wagi na stan fizyczny i wiek

żołnierza. W ciągu wojny 1915

i 1916 wyczerpano tak dalece

materyał męski, iż rolnictwo,

zwłaszcza na obszarach dwor-

skich, w znacznej mierze spa-

raliżowano a przemysł cywilny

warów wyczerpały się, głód za-

czął na dobre ludności doskwie-

rać, a wojna wbrew ogólnym

wzdychaniom za pokojem- nie

W r. 1917 nie pozostawało

nic innego, jak wciągnąć ko-

biety do armii, aby wypróżnić

ile możności kancelarye, biura

zakłady wojskowe z mężczyzn.

Oficerom pozafrontowym ode-

brano służących. Ta rabunko-

wa, typowo austryacka gospo-

darka, zmuszająca ludzi cho-

rych inwalidów, ba nawet star-

ców do służby na froncie nie

na wiele się przydała. Austrya,

by się ratować, poddała się zu-

pełnie pod kuratelę Niemiec, a

gdy tych pobito we Francyi -

rozleciała się jak domek z kart.

Obowiązkiem naszym unik-

nąć błędów austryackich. Z do-

świadczeń roku 1917 i 1918 po-

winnismy odnośnie do pomocy

kobiet w armii naszej wyciąg-

nąć logiczne wnioski. Niewat-

pliwie planowe pociagnięcie ko-

biet do służby wojskowej. ule-

pszy sprawność naszej armii w

to-

zdekompletowano. Zapasy

chciała się skończyć.

rozrzutny tak, iż od 1 stycznia

sztowny mechanizm maszyneryi wojskowej, niech przeglądnie dzisiejsza księge telefoniczną np. miasta Lwowa. Zobaczy tam setki nazw oddziałów wojskowych, zaopatrzony każdy w osobny numer telefonu, ściśle zorganizowanych pod dowództwem kierującego odpowiedzial nego oficera, z których to oddziałów składa sie dana armia resp. samodzielna grupa operacyjna, zestawiona przez naczelne dowództwo dla osiągniecia pewnego obszerniejszego

bielizny

strategicznego: Wojna poľsko-ruska stworzyla nowe pole pracy dla kobiet w armii, a mianowicie służbę wojskową kobiecą z bronią w ręs ku, a ponadto rozszerzyla zakres pracy sanitarnej kobiecej na służbę sanitarną polową Celowość tych inowacył, co do których nie mamy doświadczehistorycznego, musimy nia

szczególniej rozpatrzeć. Zasadniczo rzecz biorąc, kobiety pełniące służbę z bronią w ręku lub bez broni, iednak bezpośrednio na froncie czy to

w kolumna, sanitarnych, czy na stacyach opatrunkowych kuchniach polowych, nara-CZY żone są bezpośrednio na śmierć lub kalectwo. Tem samem pelnią one służbę ściśle żołnierską, wobec czego winny mieć wszelkie prawa ale i wszelkie - obowiązki żołnierzy frontowych. Należy im się zatem płata żołnierska, umundurowanie i żywność a ponadto: odznaczenie owanse, wreszcie prawo do zasiłków dla ich familii. Wzamian za to, musi się od nich wymagać, aby były wzorowymi żołnierzami to znaczy podlegały urowej dyscyplinie wojskowej, odznaczały się odwagą, karnością i bezwzględną obowiązkowością, a ponadto jeszcze nieposzlakowaną moralnością inaczej bowiem beda napewno czynnikiem w armii polowej roz (Dekończenie na str. 5-ej)

A Woman in the Service of the Army

Poland dwells a lot about its powerful future army. The article below from the "Lviv Kurier" is proof reflecting on the issue of the female draft into the Polish army:

The hour of inexorable necessity, when Poland needs to strive all its might, (and as a country needs to) throw it on the scale of history: a lot of blood and all its wealth, if it wants to live...free and independent. The fact, that Poland would gain it not through diplomacy, by with hard efforts and sacrifice, it's certain. We see more clearly all the time, that in the fight towards our right to be alive we can't count on unconditional help. There is a grand question, then, if we can afford the price they will dictate us to pay for the help.

In this struggle for life and future of the nation, the effort should not lack and surely it won't, the presence of the Polish woman. What matters the most, is that the bravest people of Poland, who would form a Polish army, should realize clearly, how in the present circumstances the power of females ought to be utilized, to increase it in the emergency of a war and fight against the whole enemy world around us.

In the previous article, I have assumed that in the event of a draft, a so-called "common draft", our war machine, necessary to contain the enemy within, supported by neutral individuals, of many shades, beliefs and nationalities, and enemies from the outside, will sum up to approximately two million people, and the significance of those should be women. Today, I would like all of us to deeply reflect upon a question, in which parts of the armed forces we should locate females, so the life of the nation now as well as in the future, wouldn't be harmed, but possibly would benefit through development and

The Polish Women's Voice

enrichment. The world war had proved already, that while forming a military power, it can't be done without assistance of women and it is impossible to do so. We all have observed, that until 1915 the participation of women in the Austrian army was very weak. At the explosion of the war, the ladies entered many activities related to philanthropy, but they cooled down with their eagerness shortly. These accidental efforts soon were replaced by the hired nurses working seriously in the sanitary services. Austria has used its regular soldiers without waste, therefore, on January 1st, 1915 they were using their army, where handicapped and invalid soldiers were aplenty. They rushed to call for draft after draft, paying less and less attention to the soldiers' wellbeing and their age. During the war between 1915 and 1916, the exhaustion of male soldiers went so far, that as a result the farming, especially at manor areas, was paralyzed, while the civil industry became disassembled. The inventories were exhausted, the famine made people desperate, while the war, despite everybody's dreams of the peace, didn't end.

In 1917 there was no other choice as to draft women to the army, and clear offices and army manufactures from male laborers (males working there). From the officers, who were not fighting at the front, the servants were taken. These typical for Austria, robbery measures, forcing people who were sick and even the elderly, to serve at the front, didn't help with much. To survive, Austria became a complete subordinate of Germany, and when they were defeated in France, (Austria) collapsed as a house made of cards.

Our duty is to avoid the errors of Austria. From the experiences of 1917 and 1918, we should draw a logical conclusion regarding the participation of women. Without a doubt, including them in the army would improve the operations of it at various stages. The world war proved so far, that it is impossible to sustain without the labor of women in the army sanitary

2

services, numerous military plants, such as armament, manufacturers of the uniforms, ammunition factories, sewing rooms of the undergarments, laundries, tailoring shops, uniform stores, etc. The most useful were women working in the kitchens, at all sorts of army plants and army branches, canteens, restaurants near train stations, meeting points, tea rooms, etc.

Finally, a large number of educated women found employment in the army offices, stenographers, accountants, etc. And we are talking about significant numbers of people. Just to picture how the elaborate war machine operates, the layman should skim through the telephone books of the city L'viv, for example. One would notice their hundreds of names of the army branches, each with separate telephone numbers, organized tightly under the supervision of an army officer, and these branches create the whole army, with rules dictated by the Supreme Command Center in order to achieve specific strategic operations.

The Polish-Russian war created new fields of labor for women, such as army service with weapons in hand, it expanded sanitary involvement to the field combat. The purposefulness of those efforts, without any prior experience in history, needs to be evaluated.

Fundamentally, the women fighting with or without weapons, but doing so on the front, either in the sanitary columns or dressing stations, in field kitchens, are exposed to the danger of death or becoming handicapped. At the same time, they serve strictly as soldiers, therefore they should have the same rights, as well as the same responsibilities of the front soldiers. They deserve payment, uniform, food, and also decorations, promotions, and additionally allowances for their families. In return, they should be expected to be the exemplary soldiers, which means they should obey the rigorous army discipline, show bravery, absolute responsibility, and moreover, the unblemished morality, - otherwise they could become the element in the field army (Completion on page 5)

KOBIETA W SLUŻBIE WOJ- bie cywilnej. SKOWEJ.

(Dokończenie ze str. 2-ej).

kładowym, który sparaliżować nusi bitność armii.

muszą świecić pod każdym ślała ich prawa i obowiązki wo- u nas w Detroit otwieramy rówzględem przykładem oddzia- bec armii. W zamian za to dy- wnież podobne przedsiębiorłom wojskowym męskim. A nie scyplina wojskowa winna i sijest to latwa rzecz być żolnieły żeńskie pomocnicze obowiązem bez zarzutu! Przedewszy- zywać, inaczej praca ich nie po 10 dol., uważam, że taki cel stkiem trzeba mieć nadzwyczaj przyniesie tak dodatnich rezuldobre zdrowie, aby znieść wy- tatów, jakie byłyby ze wszech magania życia w okopach lub miar pożądane w armii polw polu. Dalej: system nerwowy skiej. W każdym razie nie pożołnierza narażony jest ustawiwinno się naśladować Austryi, cznie na silne wstrzasy - ktoktóra traktowała kobiety w rym mało kto oprze się przez czas dłuższy bez nabycia neurastenii lub nerwicy serca. Bez watpienia organizm kobiet u klasy pracującej w latach międzić i chleba pozbawić. dzy 20 a 30 jest nader odporny, jednak pobór kobiet zgłaszających się dobrowolnie do wody dochodzę do przekonania, služby na froncie musialby być że powołanie kobiet do służby bardzo skrupulatnie przepro- w armii polskiej jest wskazane wadzany z uwzględnieniem ze względów społecznych i ewszelkich okcliczności fizycz- konomicznych zwłaszcza, gdy datki. Rozważywszy wszystkie zastąpić częstokroć tańszą a pro i contra służby kobiet z bronia w reku, dochodze do przekonania, iż osobno sformowanych i należycie wymustrowanych oddziałów kobiecych moznaby wyśmienicie użyć jedynie do służby wartowniczej w żandarmervi polowej i patrolowania w etapach. Przy sprężystej organizacyi i odpowiediem wyszkoleniu oddać tu mora znacznie lepsze usługi, anieli starzy landszturmiści austryaccy, których bezsensownie oderwano od żon, dzieci i gospodarstw, gdzie mogli byli połeczeństwu, a bezpośrednio i armii oddać daleko cenniejsze usługi, niż w służbie wojsko- darstw rolnych oraz zburzo-

Tworzeniu oddziałów kobiecych szturmowanych byłbym natomiast przeciwny.

O poborze przymusowym ko- czyzn nie przekroczy granicy biet do służby z bronią w ręku lat 35. Armia frontowa polska - zdaniem mojem - nie może złożona wyłącznie z mężczyzn być mowy. Sądzę jednak, że młodych i zdrowych a kierowakandydatek na żołnierzy pierw- na wytrawnym korpusem ofiszorzędnych znajdzie się dość, cerskim, gdzie górna granica o ile warunki ich wynagrodzenia będą lepsze jak w służbie czną, odpowie z pewnością gocywilnej, lub wsłużbie wojsko- dnie swemu zadaniu. Przy znawej pomocniczej.

Do służb pomocniczych moż- wych w armii pod bronią, monaby ewentualnie zaprowadzić żna będzie pozbyć się z szeregów mężczyzn chorowitych, odpobór przymusowy kobiet, gdysyłając ich do zajęć cywilnych. by zaszla potrzeba, t. zn. gdy-Przez to uwolni się nasze szpiby dość chętnych wolontaryutale wojskowe od kolosalnego szek nie było. Oczywiście mubalastu nieslychanie kosztowsiałoby sie uwolnić od poboru osoby zamężne lub obarczone nego, ludzi chronicznie słabych, którzy wałęsając się od szpitala rodzina, względnie zajęte w jakiejkolwiek innej służbie pu- do szpitala, jedzą niepotrzebnie blicznej lub prywatnej. Wiek chleb społeczeństwa, zamiast popisowy od 20 do 30 lat uwa- go sobie, społeczeństwu i wojżałbym za najstosowniejszy. sku w zajęciu cywilnem przy-Pobranym należałoby pozostasparząć. wić ile możności wolny wybór rodzaju służby, uwzględniając

wkażdym razie ich uzdolnienie zawodowe, a wynagradzać je na ogół nieco lepiej, jak w służdowei

Dla żeńskiej służby pomocniczej w wojsku należałoby bezwarunkowo opracować obok odnośnych regulaminów służ-

Reasumując powyższe wy-

odbudowie zniszczonych gospo-

czniejszym udziale kobiet zdro-

GLOS POLER

VICTORIA. Szanowne Panie: -Czytając dzisiaj Głos Polek bowych, ogólną pragmatykę Oddziały kobiece wojskowe służbową, któraby ściśle okre- myślałam już nieraz, ponieważ o nabywanie akcyi, o czem i ja

PRZEMYSŁOWYCH

stwo towarów spożywczych, na które również sprzedają akcye wszystkie nasze Polki poprzeć powinny i chętnie pospieszyć do wspólnej pracy.

Zasyłam Sz. Paniom money order na \$20.00 na dwie akcye. Życzac aby żadnej nie było służbie wojskowej, jak zwykłe Polki, któraby chociaż jednej akcyi nie wzięła by poprzeć hasłużące zależne od kaprysu bezsło swój do swego. - Pozostapośredniego przełożonego, któję z siostrzanem pozdrowieniem ry je mógł każdej chwili napę-

Natalia Irla.

5 sierpnia Szan, Pani Irla, za-

znaczamy, że miłem jest nam bardzo to serdeczne odczucie nych i moralnych danej kandy- zasadniczo usiłować się będzie naszych usiłowań i poparcie sprawy naszej - w obowiązku lepszą siłą roboczą żeńską ta- łączenia sił i kapitałów w udziakie wojskowe posterunki go- łowe przedsiębiorstwa, które w spodarcze, w których kobieta zbiorowej akcyi rokuja sobie w czasach spokojnych prawie donioślejsze znaczenie i rozwój niepodzielnie panuje. Zaszczyt- aniżeli w prywatnym interesie. ny kawałek chleba podany ko-Cleszy nas to zrozumienie biecie przy wojsku rozwiaże w sprawy- że, w dzisiejszej ewopewnej części kwestyę bezrobolucyi narodowej, kobieta polska tnych dziewcząt, wpłynie na nie czuje w sobie obowiązek - i staje na posterunku wraz z inumoralniająco, a wychowawnemi by zbiorowym kapitałem czo korzystnie, podnosząc ich iść z ogólnym prądem podniepoczucie obywatelskie i patrvosienia naszego przemysłu i hantyczne, a co najważniejsza: dlu polskiego, co jest jedyną zwolni od służby mężczyzn w drogą do wywalczenia niezależsile wieku, którzy racyonalnie ności ekonomicznej. jedynie pracować moga przy

Gdyby tak wszystkie Polki zechciały pomyśleć nad tem i wzięły po kilka akcyi 10 dolanych placówek przemysłu i hanrowych, miałybyśmy nietylko Chicago sklepy i wytwórcze Przy intensywnej pomocy fabryki, ale i w innych miakobiet - wiek poborowy mężstach również miałybyśmy nasze oddziały i przedsiebiorstwa. Nam chcieć tvlko trzeba - a dowiedziemy światu, że kobiety nietylko potrafią zaoszczę dzić sobie na zakupno akcyi swego interesu — ale potrafia wieku jest rzeczą z reguły uboprowadzić go korzystnie a bez wyzysku

Pani Irla ślemy wyrazy uznania, że mimo oddalenia, łączy się z nami w wspólnej kobiecej idei, a innym siostrom Polkom polecamy nabywanie akcvi na pierwszy kobiecy sklep udziałowy w Chicago - ubrań i okryć damskich.

W imienlu Korporacyi Kobiet Przemysłowych Victoria Z szacunkiem Zofia Jankiewicz, sekretarka

1449 W. Division st. OD ZARZĄDU GŁÓWNEGO - I stąd czarna, nieprawdaż? ZW. POLEK.

szej sympatyi Zarząd Główny Rodaey! Składajcie oflary Zw. Polek w Am. przesyła p. K. żychlińskiemu, Prezesowi bratniej nam organizacyi Zw. Nar. Bo kłamstwo duszę kala i ustę Pol. wyrazy głębokiego współ-

KORPORACYA KOBIET czucia w ciężkim i tak niespodziewanym smutku, który go dotknał, zabierając długoletnia towarzyszkę jego życia, czcigodna ś. p. Helene z domu Szumik **Ż**ychlińska

Jakkolwiek żadne słowa nie są w stanie ukoić żalu i boleści po tak dotkliwej stracie, my członkinie Zarządu Głównego Zw. Polek w Am., przypominajac spójnie pracy narodowospołecznej w której jesteśmy związane z Tobą zacny bracie, przyjacielu i druhu, odzywamy się do ciebie, abyś ze stoyzmem i rezygnacyą zniósł ten cios, który oddane Ci przyjacielskie serca twych rodaczek pragną cf ulżyć i abyś raczył przyjąć słowa pociechy, które Ci ślemy w serdecznem poczuciu naszej bratniej łączności.

W imieniu Zarządu. Emilia Napieralska, Prezes. Joanna Andrzejewska, Sekr.

Jen

KLAMSTWO BRUDZI.

Brzydko gdy chłopcy kłamią, ale stokroć gorzej smutniej tacie i mamie Kiedy serce dziewczynki do kłamstwa się włoży. Kiedy dziewczynka kłamie Bo skoro dobry Pan Bóg dal nam piękną mowę, Niech słowa prawdy z niej wie-A kto kłamie, takiemu wnet usta różowe, Z wstrętu do kłamstwa - czernieja. Mama Zosi raz w piątek na targ

poszła wcześnie, A idac rzekła do córki:

- Zosiu ja ci przez Rózie nadeśle czereśnie A ty smaż konfiturki;

Tylko nie zjedz mi żadnej, matka o to prosi

Bo nic nie skryjesz przed matką. Innaby posłuchała... gdzie u-

prosić Zosi, Co be lachciuch, jak rzadko. Zaledwie że czereśnie dała na

stół Rózia, Wnet na nie Zosia napada,

Pakuje je w usteczka, aż trzęsie sie buzia, Z takiem łakomstwem zajada!

Wtem mateczka się zjawia. - No, cóż moja córko! Czemżeś tak bardzo zajęta?

- Czem mamo? - Tak, czem, pytam. - Ach, tą konfiturką,

Smaże, aż bola raczeta.

- I żadnej nie ruszyłaś? - żadnej, proszę mamy, Niech mama Rózię zapyta! - A skądże buzia czarna, skąd

na niej te plamy? - Bo jeszcze dzisiaj nie mytal

O! dziewczynko mała,

Z uczuciem najserdeczniej- Złe się bardzo uczucie w twem serduszku budzi: Ty skłamałaś, więc buzia od kłamstwa zczerniała,

czka brudzi! U Z WY

(Continuation from p. 2)

that might destabilize, and paralyze the bravery of the army.

The women divisions must be an illuminating (examples) in all regards to the men divisions. But it is not an easy task to be an exemplary soldier without any defect. Most of all, one needs to have a perfect health, to withstand the hardships of life in the trenches and in the fields. Next, a nervous system is continuously exposed to never-ending shocks-and not many can resist them for a longer periods of time without neurasthenia or cardiac neurosis. Without any doubt, the body of the working woman between 20 and 30 years of age is more than resistant, nevertheless, the draft of the volunteering females would have to include a meticulous check-up, including all the possible physical as well as moral circumstances, pertaining to individual females. After considering everything pro and against the service of the women with weapons in their hands, I am coming to a conclusion, that the branches formed separately and well trained, could be used in guarding services, field gendarmerie, stage patrols. With great organization and good training, they could have provided much better service, than old Austrian landshturmists (Austrian army rank, pre WWII), taken away by force from their wives, children and fields, where they could have done much better service to the army and society.

I would be against forming the assault branches (in women divisions).

In my opinion, there should not be an obligatory draft of the women to fight with the weapon in hand. It should be enough of the superb candidates, given they will be offered appropriate, better wages than in the civil service, or auxiliary army services.

It might be right to have an obligatory draft of women to auxiliary service, if it will be necessary, meaning there will not be enough of the volunteers. Of course, the married women and those with children, should be exempted, as well as these working in the

public or private sector. The best age I would say is between 20 and 30. The draftees should have an option of at what branch they would like to serve, considering their profession, and compensate them better than in civil service. For the female auxiliary services,

unconditionally, there should be developed in addition to rules of service, also a pragmatic service guidance, describing their rights and responsibilities in the army. In return, the auxiliary women branches should obey the army discipline, otherwise their efforts won't bring expected results within Polish army. Indeed, the Austrian model should not be copied, where women were treated as regular servants depending on the whip of the supervisor, who could beat them or take away their bread at any given moment.

As a summary of the above thoughts, it is advisable to draft women to a Polish army, for societal and economic reasons, even more, because often the cheaper force will be employed at the workforce (station of economy) usually in the time of peace occupied by females. The noble piece of bread offered to a woman in the army, will solve the problem of unemployment among girls, will also benefit their morality, will enhance their education, civic and patriotic consciousness, and most of all: it will exempt the man of age when they should rebuild destroyed farms, trade and commerce.

With the intensive aid of the women, - the drafting age of man will not go beyond 35. The front army of Poland composed entirely of young, healthy men. Led by trained officer corps, where the age limit is secondary, will respond with glory to their task. With the more extensive participation of healthy women with weapons, it will be possible to rid the army of unhealthy men and send them back to other civil tasks.

As a result, the hospitals will be able to remove people chronically weak, very costly patients to keep and treat, who wander from hospital to hospital, eating bread given by society, instead of earning wages fulfilling their civil duties.

Chicago, dnia 12 sierpnia. W odpowiedzi na list z dnia